

Vojvoda Vuk nikada nije kleknuo već je stojeći iz puške gađao. Šta se saginješ, nisi jabuka da u tebe gađaju Turci

Vojvoda Vojin Popović Vuk

PVA armija je prešla granicu 20. oktobra, zastala ispred Kumanova radi odmora i da bi sačekala pristizanje Treće armije koja je preko Kačaničke klisure trebalo da izbije u dolinu Vardara kod Skoplja. Ona se nije pojavila zbog graničnih borbi na prostoru Kosova i Metohije.

Raspoloženje vojske i atmosferu u noći uoči bitke ovako je opisao Branislav Pantić, tada vodnik 4. čete 3. bataljona 18. puka, u članku: „Osamnaesti pešački puk u Kumanovskoj bici“: „Vreme je bilo tiho i mirno, za mesec oktobar izvanredno; naše raspoloženje isto tako bilo je u skladu sa ovim lepim vremenom i do sada postignutim uspesima, tako da je to veče 22. oktobra u našem bivaku provedeno u punom zadovoljstvu, sa smehom, koji su izazivali razni vicevi na račun Turaka.

Jednom rečju, veče koje ničim nije ni izdaleka nagoveštavalo sutrašnji haos i lom, u kojima umalo nisu bile dohvaćene, zavitlane i bačene u večnost sve naše mladalačke iluzije i maštanja o pobedonosnom ulasku u Dušanovo Skoplje, a i da ne govorim o mogućnostima poraza, koji je bio tako blizu, a koji nam se činio te večeri savršeno nemogućim.

Svi izveštaji glase da Turaka nema nigde u blizini! Zar naša konjica nije napred?! Zar ona bodrim okom ne motri i ne zaštićava našu armiju?!

{xtypo_quote_right}

TURCI DOBRO OBAVEŠTENI

JOŠ pre objave rata, za vreme mobilizacije država, Turci su dobijali od prijateljski raspoloženih sila, prilično tačne podatke o stanju, broju i rasporedu srpske vojske. Tačno su znali da Moravskom dolinom nastupa najveći deo Prve armije, a da dolinom Pčinje silazi manji deo trupa.{/xtypo_quote_right}

„Sve je na svome mestu! Turci su na Ovčem polju - tačno onako kako ih je postavila naša Vrhovna komanda - i mi ćemo ih tamo naći i tući. Dotle možemo mirno spavati i odmarati se, a za sve ostalo ima ko brine.

Eto, sa takvim idejama i mislima i ubeđenjima legli su te značajne večeri oficiri 13. pešadijskog puka, da se sprema i okrepe u zasluženom odmoru“.

{xtypo_dropcap}N{/xtypo_dropcap>aš poznati istoričar Stanoje Stanojević ovako je opisao sledeći dan: „Dan 23. oktobra osvanuo je mutan i sumoran. Kiša je sipila i rominjala, a izmaglica se lelujala na kosama i ispred kosa, koje su zauzimale srpske trupe. Od vremena na vreme razbila bi se pomalo magla, da bi se odmah zatim još više zgusnula da sasvim zatvori vidik, do na nekoliko stotina koraka. Srpske su trupe u toj magli stajale na svojim položajima, i ne sluteći, da je tako blizu velika neprijateljska vojska, i da će takoreći za nekoliko trenutaka početi velike osveta Kosovske tragedije“.

U isti mah su se, pod zaštitom magle, ispred kosa na kojima je bila srpska vojska, u dolini Pčinje i Kumanovke, okupljale i razmeštale mnogobrojne turske trupe i izvlačeni topovi na položaje, sa kojih su verovatno još ranije bila tačno odmerena odstojanja.

Napred, braćo, izgibosmo! [6]

Napisao Predrag Pavlović i Novica Pešić
Ponedjeljak, 03 decembar 2012 22:04

{xtylo_dropcap}Z{/xtylo_dropcap}eki-paša, komandant turske Vardarske armije, pošao je protiv naše Prve armije podjednako jak na celom frontu, od Pčinje do Skopske Crne gore, ali svakako sa namerom, da prikupi što više vojske tamo gde oseti da su Srbi najslabiji...

Komandant turskih snaga Zeki-paša doneo je odluku da jakim snagama 23. oktobra pređe u napad i iznenadi srpske jedinice. Plan mu se ipak nije ostvario, jer su se srpske snage brzo organizovale i u nepovoljnim okolnostima prihvatile borbu. Najveći teret podnela je Dunavska divizija prvog poziva koju su napadale četiri turske divizije i tukle je jakim artiljerijom. Njen najslabiji deo bio je na levom krilu u oblasti Srtevice, gde je bio i odred četnika pod komandom kapetana Vojina Popovića, vojvode Vuka.

{xtylo_dropcap}S{/xtylo_dropcap}provodeći odluku Vrhovne komande Odred vojvode Vuka dobio je zadatak da brani pravac: Staro Nagoričane - Čelopek i da spreči obuhvat levog krila srpske Prve armije. Odred je brojao oko 2.000 ljudi od kojih je polovina učestvovala u borbi na Srtevici. Učesnik, ratni dobrovoljac Vlado Vukmirović, ostavio je sledeći zapis:

„Vuk je izbliza posmatrao borbu na celom frontu svoga odreda, obilazio pojedine čete, četovođe i svoje stare drugove četnike, hrabrio ih i davao savete. Bio je neustrašiv, nikada ga nisam video da bi kleknuo ili legao, već je stojeći iz puške gađao. Nikada se nije sagnuo kada bi mu zrno fijuknulo pored glave, a kada bi neko od nas sagnuo glavu znao je da nas prekori, kratko i jasno:

- Šta se saginješ, nisi ti jabuka, da u tebe gađaju Turci.

Jedared sam mu na to odgovorio:

- Gospodine kapetane, nisam jabuka, a glavu sam sagnuo instinktivno.

Na tu moju primedbu odgovorio je:

Napred, braćo, izgibosmo! [6]

Napisao Predrag Pavlović i Novica Pešić
Ponedjeljak, 03 decembar 2012 22:04

- Vi studenti nešto mi mnogo filozofirate, mislite da ste u klupama, ne shvatate ili nećete da shvatite da je ovo rat, a ne šetnja Knez Mihailovom ulicom ili Kalemegdanom“.

---

itku na Srtevici, posebno operaciju prebacivanja naših trupa na njen plato, ovako je opisao Milutin Lazarević, učesnik Balkanskih ratova 1912-1913. godine: „Dok je vojvoda Vuk, braneći Buzinsku Malu prodirao između kuća, stiže na plato vod iz Četvrtog bataljona, koji je od svih trupa 7. puka, prvi bio ovamo upućen i kako se beše zahuktao, povuče za sobom zaostale četnike. Posle nekih pola sata pojavi se jedna četa iz Trećeg bataljona, koju lično komandant puka, potpukovnik Aleksandar Glišić, beše pod vrlo jakim vatrom neprijatelja izveo na plato, te i ona poleže po zemlji izmešana sa četnicima. Osuše paklenu paljbu, kada jedan od vojnika iz streljačkog stroja, povika: - „Napred, braćo, izgibosmo“!

Na taj poklič, koji je u našem narodu ostao legendaran, sva ta izmešana masa diže se i pođe napred. U taj čas, počеше izbijati na plato, jedna za drugom ostale tri čete Trećeg bataljona. Turska artiljerija sa Golubice i Zebrnjaka pozdravi ih rafalnom vatrom. U njihovim redovima nastaje komešanje i larma. Blagodareći, pak, hladnokrvnosti i prisebnosti nižih starešina i potpukovnika Glišića, koji je šetajući se otvoreno po platou, mirno izdavao naređenja, ta kriza je vrlo brzo prošla.

(Nastaviće se)

http://www.novosti.rs/dodatni_sadržaj/clanci.119.html:399597-Napred-braco-izgibosmo

{xtypo_info} Udruženje Srba „Nemanja“ priprema objavljivanje monografije o Balkanskim ratovima 1912–1913. godine. Monografija, koja će se pojaviti tokom 2013, sadržaće autentične zapise iz Balkanskih ratova, fotografije i dokumente koji potpunije osvetljavaju ovo poglavlje srpske oslobodilačke istorije. {/xtypo_info}